

600 quilòmetres lluny

Cada diumenge al migdia es donen cita a la Plaça de Sant Jaume. Són els familiars dels presos independentistes. I no demanen més que tenir-los a casa. Ben a prop, per a cuidar d'ells. EL TEMPS ha pogut reunir-los i conversar de la vida que ara porten.

H6 n acudit puntuals, com una màquina del temps. Són les nou de la nit a Barcelona, és dimecres 17 de gener i fa una temperatura transsiberiana. No hi són tots, però en són prou. Hi és Manela, la jove companya del pres Marcel·lí Canet, i la seua mare, Sara Serra, que al mig de l'entrevista eixirà corrent cap a Madrid, a visitar al "nano". També hi són Ramon i Jaume Petit, el pare i el germà de Jordi, ingressat a Alcalá-Meco, a 600 quilòmetres de Barcelona; María de Palou i Matilde Guijarro, la germana i la mare de Jaume Palou, també empresonat a Alcalá; Teresa Alabèrnia, mare de Núria Cadenas, presa a Carabanchel-dones, a 600 quilòmetres, ben lluny de Barcelona; Dolors Bolancé, la mare de Fidel o Jun Sánchez, i la dona de Joan Sánchez i Bolet, els dos, pare i fill, tancats a Madrid-Alcalá-Meco. I també, incansable, Carme Blasco, la mare del presoner a Alcalá, Guillem Godó i Blasco.

—*¿Per què si la Generalitat de Catalunya té competències per a tenir els presos independentistes que són a Madrid ací, prop de sa casa, continuen encara a 600 quilòmetres lluny?*

—*Sara Serra:* Contesto jo, que potser sóc la més veterana. Els judicis s'han de fer ja. Nosaltres sabem de fonts prou segures que una vegada celebrats, com aquell que diu, ja els portaran ací, i ja s'haurà acabat tot el problema de viatjar. Que vinguessin ací seria una cosa molt bona, perquè estem sempre pendants de

Madrid, per diligències, que si ara toca el judici, que si... doncs, una pallissa cada trasllat.

—*Manela:* El millor seria que els trasllassin però que a la vegada, les diligències i els judicis es feren ací. Ara, si els traslladen i després han d'anar d'un costat a l'altre, ¡home...! ¡doncs, no!. No sé si vosaltres penseu com jo... però crec que és molt dolorós. Ara, si aconseguim que tot siga a Catalunya, ¡de conya!, ¡així perfecte!

—*Teresa Alabèrnia:* Referent a la pregunta, la Generalitat ni ha fet ni fa res. No pren cap iniciativa. Potser m'equivoco, però sembla que no els interessa tenir presos catalans ací, perquè el fet de tenir-los sota la seva responsabilitat és com una denúncia constant de la seva situació...

—*I exposar-se a una mobilització permanent, tal vegada.*

—*TA:* Exacte. I, evidentment, també que tots els problemes que han tingut els nostres familiars a les presons, de maltractaments, repressió, etcètera, si els tingueren ací seria molt més fàcil d'ajudar-los i evitar-ho; perquè els seus amics, companys, nosaltres mateixos, podríem anar davant de la presó, davant d'Institucions Penitenciàries d'ací i protestar per corregir aquestes situacions. Això, crec que no els interessa.

—*SS:* He viscut l'experiència del trasllat del meu Marcel·lí, i no la desitjo per a cap dels vostres fills. El nano va estar tres setmanes a Lleida i no el reconeixia, dels viatges, de no poder dormir, tenia els ulls... tot això d'ací inflat, se li n'eixien de la cara... ¡No us ho

podeu imaginar quina cosa és! Jo vaig poder aconseguir que el judici primer que va tenir es poguera fer sense ell present, gràcies que em vaig trobar amb un bon jutge... que a més es va preocupar perquè no el tornessin a traslladar. Però si el nano continua dues setmanes més anant de Lleida a Alcalá, en un furgó, a les fosques, parant a Saragossa, entre delinqüents, es mor. No ho dic de conya. I ara perdono-neu, però me'n vaig.

—*¿Com?*

—*SS:* Me'n vaig a Madrid. He vingut de Manresa, ara he d'agafar l'autobús, arribaré a Madrid a les sis o sis i mitja, aniré a Atocha, agafaré el tren, després un taxi al bus cap a Alcalá, i a esperar, fer cua, agafar torn, a fi de poder tornar el més aviat possible per poder agafar el bus de les tres i mitja, i venir cap ací....

—*Per poder estar allà ¿quant de temps?*

—*SS:* ¡Vint minuts! I a les dues o tres del matí ja torne a ser al llit.

—*I si arriba tard, ¿perd la visita?*

—*SS:* No, no perdo visita, perdo el torn, és a dir, faig tard. Però si arribes després de dos quarts de dotze no entres, perds la visita.

—*SS:* No, no, ¡És que arribaré abans de les onze!

—*Carme Blasco:* Però si un dia tens una averia...

—*SS:* Sí, sí. Això sí. Afortunadament no m'ha passat mai.

—*CB:* Encara que vinguis de Barcelona o de Xile, la perds.

—*¿I quantes visites fa al mes?*

—*SS:* La setmana que toca entre setmana, hi ha dos dies

de visita: el dilluns i el dijous, vint minuts. Llavors, a l'altra setmana em toca el dissabte, que són quaranta. S'acumula.

—*M:* De totes maneres, ací a Catalunya no són acumulables.

—*SS:* No, no ho són.

—*SM:* És a dir, que si un dia has de treballar, i no pots acudir, és impossible afegir aquest temps al que encara et resta.

—*Dolors Bolancé:* El Joan, el meu marit, es troba molt malalt. Bé, allà el problema que té és que no pot estar atès mèdicament. L'última cosa que pateix és una malaltia al coll que l'han d'operar allà, i ell s'ha negat anar al Hospital, ¡que no es fia d'aquell metge!... Si estigués ací a Catalunya, podrien aconseguir que anés a operar-lo un metge de confiança... Sóc infermera i ho sé.

—*¿De quina cosa acusen els vostres familiars?*

—*DB:* En el cas nostre, simplement de ser independentistes catalans.

—*TA:* En el cas de la Núria, és que no té acusació. És molt curiós que, quan vaig parlar amb el director d'Institucions Penitenciàries d'ací, Xavier Hernández, ell ho tenia tot organitzadíssim: el fax per ací, tecnologia avançada per allà... i quan li demano per la situació legal de la Núria, i de cada pres, comença a tocar botons i cra-cra-cra ix la pantalleta i em diu: "doncs, mire que és curiós, en el cas de la Núria, a Carabanchel, a la presó no ix el motiu de per què la tenen empresonada, i havia d'eixir". ¡Increïble!

No hi ha ni acusació formal ni informal. ¡No se sap per què

Sara Serra, mare de Marcel·lí Canet: "No desitje la meua experiència per als vostres fills".

esfà tancada!

—*P*: *¿Antoni Asunción ha significat algun canvi en la política de presons? ¿Pitjor, millor, continuïtat?*

—Una veu: Continuïtat.

—*TA, DB i CB*:... però a pitjor, ¡ehh!

—*TA*: Des del moment que empremta la dispersió, és molt pitjor. Participa amb el seu ministre de la idea de liquidació del pres.

—*Canviant de preguntes. ¿Quines coses els solen faltar? ¿Què demanen?*

—*TA*: Com que tenen l'economat, un nou negoci muntat allà dintre, les coses que es pugin comprar allí no es poden portar de fora, i tens l'obligació de deixar-los peles. Però, de coses que no hi compten. El cas concret de la Montse Tarragó, l'última vegada ens va demanar, doncs, una dolçaina o una gralla. Generalment, cassettes, llibres, un barret per deixar al col·lega d'allà dintre,

cosetes d'aquestes. I quant a menjar, tot allò que no tenen, i aquelles coses que ens fa il·lusió portar-les perquè eren les que els agradava menjar quan hi eren fora...

—*Ramon Petit*: Però, un moment, deixa'm parlar. Hi ha moltes coses que no te les deixen passar. Simplement, allò que et deixen passar és una mica d'embotit, de galetes Maries, ja que si són farcides automàticament, no entren; i d'altres coses bones, ja ni parlar-ne... I depèn també molt del funcionari, dels mòduls, de tot... Algunes vegades pots entrar unes coses i altres vegades, no. Bé, ¿i per què? Hi ha algunes coses que son absurdes: la sobrassada. Hi ha algú que et diu: "no és pot passar sobrassada", bé "doncs no passa", i axí... Són coses ben incongruents, perquè no depèn d'una institució, sinó del director, el departament, la galeria, el carceller, etc... No sé, els corders i coses com

aquestes no passen. ¿i per què? Els carquinyols, que són boníssims, que els agraden, que li fa goig al Jordi de poder menjar això, doncs, no, no i no passen, no hi ha res a fer. En fi, les quatre coses que aquells volen i prou.

—*CB*: Concretament, el pres de Mallorca, el Macia Manera, que està boig per menjar-se una ensaimada, i ni per Nadal he pogut passar-la.

—*Dolors Balancé*: Jo precisament li la vaig portar, i me la vaig haver de tornar. I de sobrassada de Mallorca també li n'he passat, i també me l'han tornada.

—*CB*: Van dir que la talléssim a trossos, que féssim molles amb ella...

—*TA*: Com a anècdota, em va explicar la Núria dissabte passat que EL TEMPS, el rep com tres setmanes més tard del normal, i a més, segellat per Instituciones Penitenciarias. Això és que el senyor Asunción no el deu

rebre a sa casa ¿no?. Ah, ah, ah.

—*DB*: Sí, sí, sí. Al Joan i al Jun, també els passa el mateix. I l'Avui tampoc el rebren al dia...

—*¿I les cartes? ¿Com funciona la correspondència?*

—*Matilde Guijarro*: Se n'han perdut moltes, del meu fill també. Per això ara, cada vegada que ell m'envia una carta, possa el número i quan li l'envie jo, igual. Per portar una mica de control.

—*RP*: Moltíssimes...

—*M*: Però és que ja és morro, ¿no?. Perquè jo vaig fer enviaments de cartes certificades des de Suïssa i es van perdre. Jo les havia reclamades. Bé, em van tornar les peles, el valor, i els empleats suïssos em digueren: "d'ací surten bé, el problema és allà", ¡Cartes certificades!. Et tornen els diners i s'ha acabat la història. Però el valor real no es pot calcular, perquè esta en allò que hi ha escrit, que

no podran saber ells de nosaltres ni nosaltres d'ells.

—JP: Hi ha vegades que una carta pot tardar un dia a arribar d'Alcalá a Barcelona. D'ací a allà, no té per què tardar més de tres o quatre dies, ara... sol ser una setmana, com a mínim.

—Voldria tractar un tema. I és si us canseu econòmicament, és a dir, a més d'haver de viatjar, haver de gastar uns diners que costen molt de guanyar. Supose que les vostres economies no deuen ser les de Mario Conde.

—MG: Tant de bo, perquè així, en lloc de cada quinze dies, hi aniria tota la setmana. I em quedaria a Madrid, per veure'l els dos dies.

—Tota la vostra vida ha canviat...

—Tots: Completament.

—RP: No la nostra, sinó la de tota la família. La dels oncles, els avis, els germans, tots, tots... I també la gent que t'envolta, i la societat... alguns que et miren de reüll, i et dius "li parles, no li parles, li dius no li dius..."; les aigües es divideixen. A escola, els professors, que parlaves amb ells quan els nanos hi anaven, veus que quan et veuen et diuen tan sols ¿com està el Jordi?, i prou. Notes que et fan una mica el buit. ¿no?. Com si fossis una cosa estranya. És greu, és fotut... i, a part, clar, la vida familiar totalment canviada. I econòmicament d'això ja no parlem.

—¿Quans diners gasta per exemple vostè, Ramon, en atenció i visites al Jordi i Petit?

—RP: No es pot dir...

—¿Un terç del seu salari?

—RP: Molts, molts diners... No vull valorar-lo en diners, jo personalment. Però també dic que si no faig més, si no viatge més per ell, és perquè no puc, veritablement. L'advocat, caríssim, etc. No fas més perquè no pots. Molts diners, molts.

—TA: Respecte a això que diu

Ramon, pot ser que, a vegades, siguem una mica susceptibles. Perquè al meu company i a mi ens passa justament el contrari després de l'empresonament de la Núria: gent que feia anys que no havies vist, i que et diuen "¿què carai passa? ¿què podem fer?. I allò que no t'acut mai és dir "necessitem peles", fa vergonya..., encara que les necessitis. Realment, la solidaritat dels veïns, dels professors, antics companys de l'Associació de Pares de l'Escola on havia anat la Núria, és tremenda. Està reaccionant quantitat de gent que no t'esperaves mai. I allà, a la Cerdanya, gent que fa cartes col·lectives. Gent del poble de l'àvia d'aquesta que podies dir: "¿hosti aquests són reaccionaris!", i què punyeta, la Núria és del poble i reaccionen molt bé. Ara, és cert que mai ens hem parat a calcular el cost econòmic, perquè no es pot valorar quant gastem cada setmana: en fotocòpies, en viatges dins de Barcelona o Catalunya, les hores que perds de feina...

—RP: Jo gaste els dies de vacances en les visites.

—RP: Sí, jo, aquesta nit marxo, tinc demà visita. I sort que l'empresa em deixa fer les vacances dia per dia... i vaig gastar les vacances, doncs, anant allà ¿no?.

—DB: Jo, parlant de solidaritat, a Santa Coloma de Gramanet, un poble molt d'emigrants, mai he sentit que ningú em girara la cara, al contrari. Els meus veïns, des que Joan i Jun són presoners, són més solidaris amb mi que mai. M'he trobat veïns d'"hola", "hola", que ara inclús han tocat a casa per ajudar amb signatures o interessar-se per ells. I són persones emigrades, no són catalans. Però amb això es troben més d'ací. Gent formidable.

—Sabem com es troba la teua família físicament. Dolors. El teu marit amb dos

infarts i Jun malalt... ¿Com es troba la resta de la família?

—MG: El meu fill, junt amb el Guillem Godó, van rebre la pallissa més forta de tots els presos, perquè a cap més van tocar. Aleshores, van fer les denúncies, i al Jaume el van posar en una cel·la a part, de càstig. I el Guillem és el que ho va veure tot, i com van passar al meu fill per davant d'ell. I en aquest estat, el van tenir dos dies i tres nits en aquella cel·la. Pels cops que li van donar al cap, va demanar una aspirina i li la van negar. El meu fill està operat de les dues cames, encara porta el clau en un dels genolls, i dels braços també s'havia d'operar, però amb tot aquell enrenou, va acabar sense ser intervingut. I quan una germana es va queixar que per favor no el toquessin d'aquella manera, perquè estava operat dels genolls, el van agafar per sota els braços, el van pujar a l'aire i me'l van deixar caure...()... Aleshores, amb tot això, jo vaig haver

d'estar quinze dies sense poder veure'l, perquè no em tocava, no perquè no pogués, sinó perquè no em deixaven. Després, el meu fill a mi no em va voler ensenyar ni l'estòmac ni l'esquena, d'allò que portava encara. La mare del Godó sí que ho sap...

—CB: Al cap de quinze o vint dies encara tenia costres a l'esquena...

—MG: Ella sí que ho va veure perquè el meu fill li ho va ensenyar. Després d'això, han intentat que firmés un paper on es declarava subnormal. I clar, el meu fill s'hi va negar. Ell vol un judici com una persona que és normal, no com un boig.

—CB: Van ser unes gallegues les que em van dir que el Jaume i el Guillem estaven des de feia tres dies amb pallisses. Fou després de la dispersió dels bascos i que els mesclassin amb els socials. Ells volien ser considerats presos polítics i, per començar, els funcionaris els van obligar que es possessin fermes quan les visites de ruti-

La plaça de Sant Jaume és, cada diumenge, lloc de cita dels familiars de l'independentisme.

na. Es van negar, van reivindicar la vida que feien abans, i automàticament, van entrar sis o set presos per cel.la i començaren a colpejar-los... Llavors, al Jaume, per alguna raó li van pegar més fort, i se'l van portar a una cel.la d'aïllament. I allà la pallissa no era cada dues, quan tocava recompte, sinó que hi era tantes vegades com volguessin. Allò va ser una vertadera sagnia, tant que, quatre dies després, el van mostrar al meu Guillem i als companys, i els carcellers els van dir: "és a les vostres mans que s'aturen les pallisses o ens el tornem a endur". Quan presentaren la denúncia, els van agafar els dos i els van ficar en un mòdul de molt perillosos, amb els presos més difícils, i insultant-los permanentment: "perros catalanes, cabrones, cuando vengan vuestras madres vamos a hacer esto y lo otro...". Allò que buscaven era, senzi-

llament que, tant el Jaume com el Guillem no resistissin la pressió psicològica, que en un moment determinat saltessin amb alguna cosa..., i tornar a començar amb les pallisses. Es van veure tan indefensos, no per que el Jaume es va declarar en vaga de fam. Al dia següent el meu fill el va secundar. En aquell temps els funcionaris no et poden obligar a alçar-te del llit. Doncs, a pesar de la vaga, continuaren entrant a les cel.las, continuaren pegant-los, i bé, la vaga, que va durar vint dies, en realitat va servir per a ben poc, perquè no va tenir cap ressonància. I és allò que diguem: si haguessin estat a Catalunya, aquesta vaga de fam hauria servit de molt, ¡de molt!. Allà la gent no se'n va assabentar. Després de la vaga de fam, un altre problema: es van negar a donar-los un règim especial, adequat a la seua situació. Si portes vint dies sense menjar,

tu no et pots posar a digerir un dinar normal, ¡i molt menys el menú de la presó!. Aleshores, el meu fill va agafar una gastritis sensacional. —MG:... Però, ¡clar!, tant el Jaume com el Guillem van dir des del primer moment que podrien reconèixer els funcionaris que els van colpejar. Podrien dir quins eren, sense equivocació. Perquè el meu fill, dissortadament, va veure molt bé, molt bé, el ros que el va colpejar. ¡No és cap mentida...! ¡perquè jo al meu fill me'l vaig trobar com me'l vaig trobar! ¡I això que no em va mostrar res de tot allò que portava encara a sobre d'ell!. —CB: El dia que es van descobrir les pallisses, em van concedir set minuts amb el meu fill. ¡Després de fer un viatge de vint-i-tantes hores... set minuts!. Aquell dia ell no va voler mostrar-me els colps, em va dir: "Crida a la mare del Jaume, està molt malament, molt malament". Va ser

tot el que em va dir. Però aquell dia, encara que la Matilde hagués anat a veure el seu fill, no li l'ensenyarien perquè el seu fill estava igual que el gallec, que tenia els timpans trencats. I a altres gallecs els van traure els matalassos fora de la cel.la, perquè no poguessin ni dormir, com a pressió física, com a crueltat. Mentre que estaven amb els bascos, podien tenir tots els llibres que volguessin. Després, els van deixar tan sols cinc, una llibreta i un lla-pis, res més. Afortunadament, ara tornen a tenir tots els llibres, encara que continuïn mesclats amb els comuns. No els deixen dutxar-se cada dia com quan estaven amb els bascos... O siga que, pel que sembla, ací hi ha categories, i els bascos tenien una categoria, i els catalans i gallecs una altra. ¡Mai ho he pogut entendre!.